

Freddy Heiberg Undrum
Hovdenveien 441
1708 Sarpsborg

Saksbehandler, innvalgstelefon
Kristin Lugg, 69 24 75 58

Tillatelse til rydding av vegetasjon ved kulturminne i Brentåsen naturreservat

Statsforvalteren gir dispensasjon fra verneforskriften for Brentåsen naturreservat for rydding av vegetasjon ved kulturminne. Tillatelsen er gitt med vilkår.

Bakgrunn for saken

Vi viser til søknad mottatt 16.6.2022. Det er søkt om tillatelse til å ta ned noen trær som vokser inn i ringmuren til en gammel husmannsplass innenfor Brentåsen naturreservat i Sarpsborg kommune. Ved befaring 23.6.2022 ble det observert at de aktuelle trærne består av noen større trær av bjørk, osp og gran, i tillegg til noen yngre trær av gran.

Det er kun rester av grunnmuren som står igjen etter husmannsplassen, se bilde under for beliggenheten til kulturminnet. Søker ønsker å rydde selve grunnmursflaten i tillegg til et grantre som står utenfor murens sørvestre hjørne. Søker skal ikke benytte tømmeret til noe, da hensikten er å bevare kulturminnet for fremtidige generasjoner.

Lovgrunnlag

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Brentåsen naturreservat. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Forskrift om vern av Brentåsen naturreservat ble fastsatt ved kongelig resolusjon av 14.12.2018. Formålet med verneområdet er å bevare et område som representerer en bestemt type natur i form av en østvendt, eksponert liskog med hele gradienten fra platået til Glomma. Store deler er grandominert, men furuskog og noe edelløvskog finnes. Området har særlig betydning for biologisk mangfold.

Det er en målsetting å beholde verneverdiene i mest mulig urørt tilstand, og eventuelt videreutvikle dem.

I henhold til verneforskriften § 3 punkt a er vegetasjonen, herunder døde busker og trær, vernet mot skade og ødeleggelse. Det er forbudt å fjerne planter og sopp inkludert lav eller deler av disse fra naturreservatet.

Forvaltningsmyndigheten kan etter søknad gi dispensasjon til istandsetting, vedlikehold og skjøtsel av kulturminner, jf. §7 punkt c. Dette betyr ikke at man har krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi tillatelse i dette tilfelle.

Det følger av naturmangfoldloven (nml) § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Statsforvalterens vurdering

Brentåsen naturreservat er et skogreservat. Området ligger i en østvendt li, ned mot Glommas vestslope. Skrinns furuskog dominerer i de høyereliggende partiene, som går over i grandominert blåbærskog i lavereliggende partier og søkk. Noe løvdominert barblandingskog forekommer stedvis. Løvslogen er generelt noe yngre, men enkelte gamle eiker forekommer, sammen med relativt gammel osp, bjørk og hassel. Potensialet for rødlistearter knyttet til dødved av ulike treslag og til rik vegetasjon er relativt god.

I området der kulturminnet ligger er det etter kartleggingsmetodikken «Håndbok 13» registrert gammel lavlandblandingsskog av lokalt viktig verdi. Etter nyere kartleggingsmetodikk, «Miljødirektoratets instruks», er det kartlagt gammel furuskog med liggende død ved i samme området. Det er funnet en rødlisteart innenfor polygonet, grønnsko (NT), men denne er registrert lenger nord enn der kulturminnet ligger.

Statsforvalteren legger til grunn at det foreligger nødvendig kunnskap om naturverdiene og virkningene av tiltaket. Føre-var-prinsippet i nml. § 9 tillegges derfor liten vekt i denne saken.

Kulturminnet består ifølge *Askeladden* av rester av en grunnmur, en mulig husmannsplass. Grunnmuren er bygd opp av et lag litt større stien og stedvis to lag mindre stein. Flaten måler ca. 8x6 m. Inne på boligflaten, ca. 2 m fra nordveggen, er det et steinlag som indikerer romskille. Det er flere små hyller i terrenget rundt hvor det kan ha vært små dyrkningsåkre.

Den planlagte skjøtselen representerer et tydelig inngrep i den vernede vegetasjonen. Inngrepet er imidlertid begrenset til et mindre område, som tidligere har vært en ryddet husmannsplass. Effekten av å fjerne vegetasjon på grunnmuren vil være at tilvekst blir forhindret, og at det blir mer åpent og lyst i dette området av skogen.

Kunnskap om den samlede belastningen skal ligge til grunn for vurderingen. Dette innebærer at virkningene av å fjerne trær ved dette kulturminnet skal vurderes i sammenheng med andre effekter på det samme naturmangfoldet. Isolert sett vil inngrepet ikke representere en fare for at økosystemet vil kunne bli utsatt for en for stor samlet belastning. Dessuten er det etter vår vurdering ingen fare for at denne saken vil kunne danne en uheldig presedens, da omstendighetene i saken er spesielle.

Alle kostnader knyttet til opprydding osv. dekkes av tiltakshaver/søker, jf. nml. § 11.

For å unngå eller begrense skader på naturmangfoldet skal miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder tas i bruk. Tiltaket kan tillates dersom arbeidet utføres så skånsomt som mulig, uten bruk av tyngre maskinelt utstyr. Det må ikke fjernes ospetrær, da gamle ospetrær er sjeldne og et viktig levested for mange fugler og insekter. Det må kun fjernes vegetasjon fra selve grunnmursflaten, og i tillegg kan et grantre som står rett utenfor grunnmurens sørvestre hjørne fjernes. Trærne må hogges på et praktisk passende sted på stammen, men rota til treet må stå igjen å råtne. Stammene kan rulles vekk fra ringmuren, men tømmeret må forbli innenfor naturreservatet. For å etterligne en forråtnelsesprosess bør trærne ikke deles opp mer enn det som praktisk er nødvendig. La stammen ligge i så store deler som mulig med kvister på.

På denne bakgrunn vurderer vi at det kan gis tillatelse til rydding av vegetasjon/fjerning av trær ved kulturminnet i Brentåsen naturreservat med hjemmel i verneforskriften § 7 punkt c.

Vedtak

Statsforvalteren gir tillatelse til rydding av vegetasjon/fjerning av trær ved kulturminne i Brentåsen naturreservat. Tillatelsen er gitt med hjemmel i verneforskriften § 7 punkt c.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene.
- Tiltaket skal utføres uten bruk av tyngre maskinelt utstyr.
- Det må ikke fjernes ospetrær.
- Det må kun fjernes vegetasjon fra selve grunnmursflaten, og i tillegg kan et grantre som står rett utenfor grunnmurens sørvestre hjørne fjernes.
- Trærne må hogges på et passende sted på stammen, men rota til treet må stå igjen å råtne.
- Tømmeret må forbli innenfor naturreservatet, i så store deler som mulig, med kvister på.
- Tiltaket skal utføres innen 31.12.2022
- Dokumentasjon på utført tiltak skal sendes Statsforvalteren i Oslo og Viken.
- Denne tillatelsen skal være tilgjengelig i felt, og kunne forevises oppsyn og politi.

Statsforvalteren har bare vurdert søknaden etter verneforskriften. Vi forutsetter at det innhentes tillatelser etter annet lovverk om nødvendig. Statsforvalteren vil eventuelt kunne komme inn igjen i saken i den forbindelse.

Klageadgang

Du kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som

påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Karsten Butenschøn
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Kristin Lugg
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent